

<http://www.jmep.ir>

Doi: <https://dx.doi.org/10.22034/jmep.2021.312487.1075>

Dor: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.27169820.1400.3.3.5.3>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۳/۱۳

فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۹/۰۸

دوره ۳ شماره ۳، پاییز ۱۴۰۰ (پیاپی ۹)

Journal of Management and
educational perspective, Autumn 2021

Received: June 3, 2021
Accepted: November 29, 2021

Investigating the effect of integrated teaching patterns with traditional teaching methods on students' creativity

Hoda Arabi Makiabadi^۱

Hossein Abbasyian^۲

Extended Abstract

Abstract

The purpose of this study was to investigate the effect of integrated education in comparison with traditional teaching, in Persian lessons, on students' creativity. This research was conducted in terms of applied purpose and quasi-experimental method with pre-test-post-test design with control group. The statistical population includes 1012 female students in the third grade of elementary school who were educating in non-governmental schools in Sirjan in the academic year 2020-2021, and 20 students among whom were selected randomly, divided randomly in two and placed in the test group and control group. The data collection tool was Abedi's creativity questionnaire, the content validity of which was approved by experts, including the tutor and the consultant. Examination of Cronbach's alpha values shows that the reliability is

---

^۱M.A. Department Of Educational Management, Faculty Of Management, University Of Kharazmi, Tehran, Iran. hodakali7902@gmail.com

^۲assistant Professor, Department Of Educational Management, Faculty Of Management, University Of Kharazmi, Tehran, Iran. a_abbasianedu@yahoo.com

obtained from a minimum of 0.77 for fluidity to a maximum of 0.89 for total creativity. The results showed that the method of integrated education has a significant effect on creativity. The assumed significance level in this study was 0.05 and the significance level of the test was less than 0.05 ($p < 0.001$) and showed the difference between the averages and the effectiveness of the intervention. The level of creativity among students who were trained in the integrated method was higher than students who were trained in the traditional method. Therefore, it is suggested that school teachers use this method to promote the level of creativity of students.

Introduction

Primary school children are often naturally curious and like to learn things creatively rather than learning information prepared in advance by parents and teachers (Sortiji Okrekaii & Rastegaropur, 2012). Children need curricula that provide them with unpredictable and exciting experiences, and the implementation of such curricula requires creative teachers. It is often thought that creativity is not teachable; but in the absence of evidence that it is inherited, teachers must accept that this skill can be developed in the classroom environment and generalized to the living environment (Darras, 2019). Unfortunately, our teachers are not well-familiarized with the creation of the right atmosphere in the classroom to flourish creativity. Furthermore, there are serious weaknesses in the training of creative and thoughtful people by educational institutions, especially the education system. The system with which students and most students around the world engage is perhaps the main reason for their creativity to be destroyed (HUI, A. N, & HE, M. W, 2021). Integrated learning is a combination of traditional face-to-face learning and online learning, so that teaching takes place both in the classroom and online, and the online section is an extension and continuation of traditional classroom learning (Ahmady & Nakhostin-Ruhi, 2014: 21). In today's world, special attention should be paid to learning creativity, so in schools, a special place has been considered for this to develop creative thinking (Esnaashari,

FooladChang & Daryapour, 2017: 25). Teaching patterns are actually learning patterns. Teachers use these patterns to teach students how to learn while helping students acquire information, ideas, skills, ways of thinking, and tools of expressing ideas. (Brahuei Moghadam & Kahrazehi, 2020: 45).

Considering the teachability of creativity and the opportunities that integrated education provides for self-learning, exploratory learning, personal independence, application of constructivist and multisensory curriculum (Amiri, 2020: 43), also considering the importance of deep learning in the primary schools, a single teaching model based on the cognitive learning cycle is suggested, which can be used to teach all courses; this cycle is derived from the E5 method. Teaching in the cognitive learning cycle is a stage of integrated description and explanation and development, so the cognitive learning cycle consists of four steps (Fluid capacity growth, expansion, flexibility and initiative capability). (Ganji, 2005: 134). Assessment as an acquired skill can be perceived as a measure that has become a student's mental habit and has made him an assessor of his behavior. Self-assessment tools, checklists, and workbooks can be used for assessment in part-time school (online, which is the basis of judgment of students (Malmir & et al., 2019: 189). Considering the above issues and the urgent need of the country's educational system for new developments in lesson planning, it seems that the integrated teaching method is a suitable alternative to traditional teaching methods to be effective in cognitive and applied learning of Persian literature. Therefore, in this study, we intend to pay attention to the importance of the theoretical foundations of creativity and innovation and one of the practical solutions to achieve a significant impact of integrated education on creativity and its components (fluidity growth, expansion, flexibility and initiative), to produce many of the socio-cultural contexts tied to it in order to produce knowledge, which is the main strategy for the progress and development of society. Therefore, the

researcher tries to address the main goal of investigating the effect of integrated education patterns with traditional education methods on the creativity of female third grade elementary students in non-governmental schools in Sirjan.

Theoretical framework

Integrative education uses new ways of thinking in conjunction with lesson design to adapt traditional values and activities by absorbing technological possibilities and expectations that provide a combination of face-to-face and online components. Nowadays, learning based merely on either online or face-to-face has lost its fans, and the third view, called combined education, believes that this method of teaching carries satisfactory results (Wehlburg, 2010: 23). Curriculum integration is a way of organizing shared learning materials or life skills for all citizens and aims to help students learn how to participate in a democratic life (Mehrmohammadi & Abedi, 2001: 47). The traditional approach to education considers the learner as passive. In the new educational approach, there is interaction between teacher and student and an opportunity to assess the level of student perception is provided, and appropriate and meaningful issues are suggested in the classroom (Adib, & et al., 2015: 117). The new perspective emphasizes the integration of information and perception. As a facilitator of learning, the teacher tries to strike a logical balance between classroom teaching and work teaching, and between intuitive thinking and analytical thinking. This perspective emphasizes the integration of knowledge through its application in meaningful situations, innovation, creativity and knowledge production. (Brahuei Moghadam, Kahrazehi, 2020: 50).

Methodology

The present study is an applied research in terms of purpose and in terms of method is a quasi-experimental design of pre-test post-test with a control group. The statistical population included 1012 female students in the third grade of non-governmental primary schools in Sirjan in the

academic year 2020-2021. The statistical sample of this study includes 20 students from the third grade who were selected randomly and were divided into two groups of 10 people in the experimental and control groups. The integrated training sessions were performed in 10 sessions of 45 minutes for the experimental group and the control group did not receive any training. Total sessions were held during the academic year for 2 months and 15 days (equivalent to 10 weeks) until the first half of Aazar, the productive period carried out for 50 days (Dey 25, the time of descriptive-functional evaluation). In pre-test and post-test, both groups answered the research tool, Creativity Questionnaire (Abedi 1993). Findings collected using paired t-test and analysis of covariance including ANCOVA and MANCOVA Were performed and analyzed in SPSS software.

The educational content of the selected courses was considered in the third grade according to the education decree. In the traditional group, Persian literature courses were taught separately from each other. The integrated curriculum in the experimental group includes teaching patterns of rhetoric, pre-organizers, brainstorming, concept perception, inductive thinking in the content of each lesson of Persian literature by combining the teaching model of distance learning E5 online, and at the end, Abedi's creativity questionnaire was used as the post-test. Descriptive and inferential statistics were used to analyze the data. The descriptive statistics section describes the sample data. In the inferential section, t-test was used for continuous groups to analyze the research hypotheses, and independent groups' t-test was used to test the hypotheses. The effect of pre-test on post-test was investigated by univariate analysis of covariance. SPSS software was used for data analysis.

Discussion and Results

The results of statistical analysis showed that no significant difference was observed in the average of creativity and its components in the

traditional teaching group, and the average of the pre-test and post-test stages of the traditional teaching group was almost equal ($p < 0.05$). But in the integrated education group, the average of creativity and all its components in the post-test stage compared to the pre-test has changed significantly ($p < 0.05$). The results showed that in the integrated training group, the average of creativity and all its components in the post-test stage had a significant increase compared to the pre-test. Also, the effectiveness of integrated training on creativity is confirmed ($p < 0.05$) and integrated training has significantly increased the creativity of the subjects.

Wilkes's multivariate Lambda test showed that the intervention was effective in general and integrated training was able to affect the components of creativity ($p < 0.05$). Also, the study of components showed that the effect of integrated training on all four components of creativity including fluidity, expansion, initiative and flexibility has been confirmed ($p < 0.05$).

Conclusion

The purpose of this study was to compare the effect of integrated teaching methods in comparison with traditional education on students' creativity. The results showed a significant effect of integrated teaching, compared to traditional teaching, on creativity and its components. Specifically, research on the integrated curriculum of teaching patterns of rhetoric, pre-organizers, brainstorming, concept perception, and inductive thinking in the content of each lesson of Persian literature by combining the teaching model of distance learning E5 has not been done online, but the results of this study are consistent with the findings of Banihashemi. Et al (2020), Kadkhodaii & soleimani (2015), Kazemi (2016), Emadi.et al (2018), Rahmatzahi.et al (2018), Ahmadi.et al (2014), Chamaro (2006) and Darras (2019), all of which show the impact of e-learning and integration on increasing students' creativity and learning. Explaining the effect of rhetorical method on increasing students' creativity, it can be

said that since this teaching model has been developed with the aim of creating innovation; it has features that, directly and indirectly, teaches metaphorical thinking, motivates learners to use a variety of direct, personal and intensive (contrast) analogies, all of which are aimed at strengthening creative thinking and innovation skills.

Keywords: Integrated education, traditional education, students' creativity.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

بررسی تأثیر الگوهای آموزش تلفیقی با روش آموزش سنتی بر خلاقیت دانش آموزان

هدی عربی مکی آبادی^۱

حسین عباسیان^۲

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی تأثیر آموزش تلفیقی در مقایسه با تدریس سنتی در درس فارسی بر خلاقیت دانش آموزان بود. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و به روش نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون- پس آزمون با گروه کنترل انجام شد. جامعه آماری شامل ۱۰۱۲ نفر از دانش آموزان دختر پایه سوم ابتدایی که در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ مشغول تدریس در مدارس غیردولتی شهرستان سیرجان بودند که ۲۰ نفر به عنوان نمونه به صورت تصادفی انتخاب شدند که تعداد ۱۰ نفر به طور تصادفی و برابر در دو گروه آزمایش و کنترل قرار گرفته‌اند. ابزار جمع آوری داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه بوده خلاقیت عابدی بوده که روایی محتوایی آن مورد تأیید متخصصین از جمله استاد راهنما و استاد مشاور قرار گرفت. بررسی مقادیر آلفای کرونباخ نشان می‌دهد که میزان پایایی از حداقل ۰/۷۷ برای قابلیت سیالی تا حداکثر ۰/۸۹ برای خلاقیت کل به دست آمده است. نتایج پژوهش نشان داد که روش آموزش تلفیقی بر خلاقیت تأثیر معنادار دارد. سطح معنی داری مفروض در این پژوهش مقدار ۰,۰۵ انتخاب شد که سطح معنی داری آزمون کمتر از ۰,۰۵ ($p < 0,05$) به دست آمد و نشان از تفاوت میانگین‌ها و اثربخشی مداخله داشت. میزان خلاقیت بین دانش آموزانی که به روش تلفیقی آموزش دیده بودند بیشتر از دانش آموزانی بود که به روش سنتی آموزش دیده بودند. بنابراین

۱. کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، گروه مدیریت، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

hodakali7902@gmail.com

۲. استادیار مدیریت آموزشی، گروه مدیریت، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

a_abbasianedu@yahoo.com

پیشنهاد می‌گردد که معلمان مدارس از این روش در خصوص ارتقاء سطح خلاقیت دانش آموزان بهره ببرند.

واژه‌های کلیدی: آموزش تلفیقی، آموزش سنتی، خلاقیت دانش آموزان.

مقدمه

کودکان دبستانی اغلب به‌طور طبیعی کنجکاوند و دوست دارند که به‌طور خلاقانه مسائل را یاد بگیرند تا اینکه اطلاعات از پیش آماده‌شده توسط والدین و معلمان را بیاموزند (Sortiji & Okrekaii & Rastegaropur, 2012). کودکان به برنامه‌های درسی، که آن‌ها را با تجربه‌های غیرقابل‌پیش‌بینی مواجه کرده و هیجان‌زده نماید، نیاز دارند و اجرای چنین برنامه‌ای مستلزم وجود معلمان خلاق است. اغلب تصور بر این است که خلاقیت آموزش پذیر نیست؛ اما با نبودن شاهد در مورد ارثی بودن آن، معلمان باید بپذیرند که این مهارت در محیط کلاس و با تعمیم آن در محیط زندگی، قابل پرورش است (Darras, 2019). متأسفانه، معلمان ما با چگونگی فراهم آوردن جو مناسب در کلاس درس، به‌گونه‌ای که خلاقیت در آن شکوفا شود، آشنایی کمتری دارند. تأسف دیگر در تربیت انسان‌های خلاق و متفکر توسط نهادهای تربیتی به‌ویژه نظام آموزش و پرورش، ضعف‌های جدی مشاهده می‌شود. سیستمی که دانش آموزان و اغلب دانش آموزان جهان با آن درگیرند، شاید اصلی‌ترین دلیل برای کور شدن خلاقیت آنان باشد (HUI, A. N, & HE, M. W, 2021). از آنجایی که اغلب معلمین و متصدیان آموزشی با ویژگی‌های دانش آموزان خلاق آشنایی ندارند و با بهره‌گیری از روش‌های تدریس سنتی و مبتنی بر معلم محوری با تأکید بر نمره به‌عنوان ملاک ارزیابی به‌جای پذیرش ایده‌های جدید و نوآور آن‌ها و ترویج فرهنگ سکوت در مقابل اظهارنظرهایشان و روبرویی با شخصیت ظاهراً جدی و تابع مقررات متعصبانه‌شان انگیزه حرکت به سوی موفقیت و خلاقیت دانش آموزان را نابود و چون سد محکمی در مقابل توسعه خلاقیت دانش آموزان خواهند بود (Rahmatzahi & Fatehi, 2018).

از سویی تزریق ویژگی چابکی، چالاکی و پویایی در برنامه درسی مدرسه‌ای و ایجاد توان واکنش سریع و پاسخگویی به مسائل روز را بتوان جز مهم‌ترین امتیازات یا توجهات روی آوردن به رویکرد تلفیق در برنامه درسی دانست (Mehrmohammadi, 2016). بسترسازی برای یادگیری مادام‌العمر که از کیفیت‌های بارز و مورد تأکید سند تحول بنیادین آموزش و پرورش است امتیازی است که با قرار دادن مسائل و سوژه‌ها در متن برنامه‌های یادگیری مدرسه‌ای در چارچوب رویکرد تلفیقی می‌تواند تحقق یابد. با توجه به قابل آموزش بودن خلاقیت و فرصت‌های که آموزش تلفیقی برای خودآموزی، یادگیری اکتشافی، استقلال شخصی، کاربرد برنامه درسی ساختن گرایانه و چند حسی فراهم می‌آورد، و نیاز مبرم نظام آموزشی کشور به تحولات نوین در برنامه‌ریزی دروس، به نظر می‌رسد روش تدریس تلفیقی جایگزین مناسبی به جای روش‌های سنتی تدریس باشد تا بتواند در یادگیری شناختی و کاربردی درس ادبیات فارسی مؤثر واقع شود. یادگیری تلفیقی ترکیبی از یادگیری سنتی چهره به چهره و یادگیری برخط است به طوری که آموزش هم در کلاس درس و هم به صورت برخط انجام می‌شود و بخش برخط آن گسترش و ادامه یادگیری کلاسی سنتی است (Ahmadi & Ruhi, 2014). الگوهای تدریس در واقع الگوهای یادگیری هستند. معلمان با استفاده از این الگوها درحالی که به شاگردان در کسب اطلاعات، نظرات، مهارت‌ها، راه‌های تفکر و ابزار ابراز نظر خود کمک می‌کنند، نحوه یادگیری را نیز به آنان می‌آموزند (Brahimoghdam & Kahrazehi, 2020).

با توجه به اهمیت یادگیری عمیق در دوره ابتدایی، الگوی تدریس واحدی بر اساس چرخه یادگیری شناختی پیشنهاد می‌شود که در تدریس تمامی دروس قابل استفاده است؛ این چرخه برگرفته از روش E5 است. تدریس در چرخه یادگیری شناختی، مرحله توصیف و شرح و بسط تلفیق شده است لذا چرخه یادگیری شناختی شامل چهار گام (درگیری، جستجوگری، توصیف و تبیین، ارزشیابی) است (Ganji, 2005:134). ارزشیابی به عنوان یک آموخته را می‌توان سنجشی دانست که به عادت ذهنی دانش آموز تبدیل شده است و او را به

یک سنجشگر رفتارهای خود تبدیل کرده است. برای ارزشیابی در مدرسه غیرحضوری (برخط) می‌توان از ابزارهای خودارزیابی، چک لیست، پوشه کار استفاده کرد. که مبنای قضاوت از دانش آموزان باشد (Malmir & et al., 2019: 189). در این پژوهش قصد داریم در این عرصه بر اهمیت به بنیادهای نظری خلاقیت و نوآوری و یکی از راهکارهای عملی تحقق آن که تأثیر معناداری آموزش تلفیقی بر خلاقیت و مؤلفه‌های آن (رشد قابلیت سیالی، بسط، قابلیت انعطاف‌پذیری و قابلیت ابتکار) است توجه کنیم تا بسیاری از زمینه‌های اجتماعی فرهنگی که با آن گره خورده‌اند را در جهت تولید دانش، که عمده‌ترین راهکار برای پیشرفت و توسعه جامعه است را به ارمغان بیاوریم. برای این منظور، باید علاوه بر تولید دانش داخلی، بتوانیم علوم و نظریات دنیای متمدن را نیز در جامعه اجرا کنیم. از این رو محقق تلاش دارد تا به این هدف اصلی که بررسی تأثیر الگوهای آموزش تلفیقی با روش آموزش سنتی بر خلاقیت دانش آموزان دختر پایه سوم ابتدایی مدارس غیردولتی شهر سیرجان بپردازد.

ادبیات نظری

آموزش تلفیقی به کاربرد روش‌های جدید تفکر در پیوند با طراحی درس‌ها، برای سازگار نمودن ارزش‌ها و فعالیت‌های سنتی، آن‌ها را با جذب امکانات و انتظارات تکنولوژیکی که تلفیقی از مؤلفه‌های رودررو و برخط را در کنار هم فراهم می‌آورند می‌پردازد. امروزه یادگیری صرفاً برخط یا صرفاً حضوری طرفداران خود را از دست داده‌اند و دیدگاه سوم با عنوان آموزش ترکیبی بر این اعتقاد است این روش آموزش نتایج رضایت بخشی را به همراه دارد (Wehlburg, 2010: 23).

(Ericsson, 1995) در تعریف برنامهٔ درسی تلفیقی می‌گوید: «تلفیق برنامهٔ درسی عبارت است از سازمان‌دهی محتوای آموزشی و درسی زیر چتر یک مفهوم مشترک غالباً انتزاعی است». تلفیق برنامهٔ درسی عبارت است از یک روش سازمان‌دهی مواد یادگیری مشترک یا مهارت‌های زندگی که برای همهٔ شهروندان و هدفش این است که به دانش

آموزان کمک کند تا یاد بگیرند چگونه در زندگی مردم سالار مشارکت کنند (Mehrmohammadi & Abedi, 2001: 47).

رویکرد سنتی به آموزش، فراگیرنده را منفعل می‌داند. در رویکرد جدید آموزشی، میان معلم و شاگرد تعامل برقرار است و فرصت ارزشیابی سطح ادراک دانش آموز فراهم می‌شود و مسئله‌های مناسب و معنی‌دار در کلاس مطرح می‌شود (Adib, & et al, 2015:117). در دیدگاه جدید بر تلفیق اطلاعات و ادراک تأکید می‌شود. معلم در مقام تسهیل‌کننده یادگیری می‌کوشد میان آموزش کلاسی و آموزش کاری و میان تفکر شهودی و تفکر تحلیلی موازنه منطقی ایجاد کند. این دیدگاه، یکپارچه‌سازی دانش از طریق به کار گرفتن آن در موقعیت‌های معنی‌دار، نوآوری، خلاقیت و تولید دانش تأکید می‌کند. (Brahuei Moghadam, Kahrazehi, 2020: 50).

ضرورت و کارکرد حوزه زبان و ادبیات فارسی و آموزش خلاق

یکی از اهداف مهم تدریس ادبیات فارسی ایجاد خلاقیت در دانش آموزان و پرورش استعدادها و فعال کردن قدرت تفکر در آنهاست. «از طریق ادبیات می‌توان تفکر و استعداد‌های راکد و خفته دانش آموزان را فعال کرد. این جمله را جرج نلر از قول وایتهد گفته است و به این معناست که با درس‌های مربوط به ادبیات، می‌توان در ذهن دانش آموزان اندیشه‌های نو و تازه به وجود آورد و میل و رغبت آنها را به بیشتر دانستن و بیشتر خواستن تحریک کرد» (Afrooz, Kalantari & Nosrati, 2006: 15). یک معلم آگاه ادبیات فارسی باید از برداشت‌های خلاقانه و متفاوت دانش آموزان از متون نظم و نثر استقبال نماید و چنانچه به هدف اصلی نرسیدند به‌طور غیرمستقیم با پرسیدن، آنها را به جواب هدایت کند و با تشویق بجا زمینه‌های خلاقیت را در فراگیران ایجاد نماید (Kadkhodai & Soleimani, 2015: 130).

بعضی نظریه‌پردازان مانند گشتالتی‌ها اعتقاد دارند فرایند تفکر خلاق خط کاملی از تفکر است که به طرحتی از یک الگو منجر نمی‌گردد. برخلاف این نظریه، اغلب نظریه‌پردازان وجود

الگو را در تحلیل فرایند خلاقیت مفید و مؤثر می‌دانند اما این بدان معنی نیست که یک الگو و مراحل آن را باید بدون کم‌وکاست پذیرفت (Sternberg, 2012: 11).

ویلیامز معتقد است معلمان قادر به ارزیابی رفتارهای عاطفی نیستند. ویلیامز در خلاقیت الگویی سه‌بعدی طراحی کرد که مهارت‌های تفکر واگرا و مولد (بعد سوم) را تشکیل می‌دهند. بعد سوم الگوی ویلیامز دارای هشت فرآیند روانی، انعطاف‌پذیری، بسط، ابتکار، کنجکاوی، خطر کردن، پیچیدگی، تخیل است که از مطالعات نظری به‌دست‌آمده است (Chamorro- Premuzic, 2006, 525).

لذا الگوی دریافت مفهوم با هدف یاری‌رساندن به دانش‌آموزان است تا مفاهیم خاص را یاد بگیرند و راهبردهای کسب آن‌ها را در هر مرحله از رشد، بررسی نمایند. در این الگو، فعالیت‌های مشاهده کردن، فکر کردن و حدس زدن فراگیران مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد (Banihashem, Farokhi Tirandaz, Shahalizadeh, & Mashhadi, 2020: 55).

الگوی تفکر استقرایی (جز به کل) با هدف این که دانش‌آموزان در جهت نظریه‌سازی هدایت شوند و در استدلال علمی قوی گردند (Brahuei Moghadam & Kahrazehi, 2020: ۴۸). گرچه الگوی بدیعه پردازی به صورت محرک مستقیم برای تفکر خلاق تدوین یافته ولی دارای اثرات جانبی افزایش همکاری، مهارت‌های مطالعه و صمیمیت میان دانش‌آموزان نیز هست. «الگوی بدیعه پردازی برای درس انشا، جمله نویسی و قصه‌نویسی کاربرد بیشتری دارد و در آن فعالیت‌های نوشتن، بیان کردن و خلاقیت در فراگیران، تقویت می‌شود» (Bahramzadeh, 2020: 78).

الگوی بارش مغزی (ذهن‌انگیزی) یعنی معلم سؤال فراگیر را به کل کلاس برگرداند. که مراحل آن عبارت‌اند از تولید اندیشه‌ها و پالایش اندیشه‌ها (Kazempour, 20۱۶: 11۳).

الگوی پیش‌سازمان‌دهنده که مهم‌ترین هدف این الگو معنی‌دار کردن یادگیری است. این الگو باعث تقویت روحیه کاوشگری در دانش‌آموزان می‌شود. (Brahuei Moghadam & Kahrazehi, 2020: 50).

پیشینه پژوهش

(Matin Far.et al, 2021) در پژوهشی با عنوان « اثربخشی اجرای برنامه درسی تلفیقی هنر بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان در درس مطالعات اجتماعی» که با روش نیمه آزمایشی صورت پذیرفت دریافتند اجرای این برنامه درسی تلفیقی توانست سبب افزایش نمره عملکرد گروه آزمایش در حیطه شناختی و حیطه عاطفی (سطح دریافت) شود. اما در سطح ارزش گذاری حیطه عاطفی عملکرد مثبتی به دست نیامد.

(khashi jamalzehi,2021) او با هدف تعیین اثربخشی روش تدریس دیداری با استفاده از پاورپوینت، فیلم و عکس بر مبنای الگوی مدیریت آموزش بر یادگیری مفهومی دانش آموزان پرداخت. او دریافت که الگوی مدیریت آموزش بر اساس تدریس دیداری در درس تاریخ برای گروه آزمایش و روش تدریس متداول و سنتی برای گروه کنترل به کار گرفته شد. در مرحله اول، معلومات قبلی دانش آموزان با استفاده از آزمون پیشرفت تحصیلی درس تاریخ در خصوص وضع جاری اندازه گیری شد و پس از اجرای الگوی مذکور برای گروه آزمایش، پس از آزمون از هر دو گروه به عمل آمد. داده های جمع آوری شده از آزمون t زوجی بیانگر تأثیر قابل توجه الگوی مدیریت آموزش بر اساس تدریس دیداری بر یادگیری مفهومی در درس تاریخ دانش آموزان در گروه آزمایش بود.

(poloie.2021) در تحقیق خود با هدف تعیین تفاوت یادگیری دانشجویان آموزش دیده به روش الگوی مدیریت با دانشجویان آموزش دیده به شیوه موجود در تدریس زبان دوم (مطالعه موردی: دانشجویان واحدهای تهران شمال و علوم و تحقیقات تهران) پرداخت. الگوی مدیریت آموزش بر اساس تدریس در درس زبان دوم برای گروه آزمایش و روش تدریس متداول و سنتی برای گروه کنترل به کار گرفته شد. قبل از اجرای سناریوی آموزشی، آزمون پیشرفت تحصیلی درس زبان دوم اجرا شد و پس از اجرای الگوی مذکور برای گروه آزمایش، پس از آزمون از هر دو گروه به عمل آمد. داده های جمع آوری شده از آزمون t زوجی نشان دادند میانگین در پس آزمون گروه آزمایش بالاتر از پس آزمون گروه کنترل بوده است. در نتیجه

سطح یادگیری دانشجویان آموزش دیده به روش الگوی مدیریت با دانشجویان آموزش دیده به شیوه موجود در درس زبان دوم تفاوت دارد.

(Matin Far.et al, 2018) در پژوهشی با عنوان «به کارگیری برنامه درسی تلفیقی هنر بر عملکرد دانش آموزان» در دروس ابتدایی که به روش کتابخانه‌ای و مرور مطالعات پیشینه انجام دادند، از تأثیر مثبت به کارگیری برنامه درسی تلفیقی هنر بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان در دروس ابتدایی نتیجه گرفتند.

(Khoshneshin, 2017) در پژوهش نیمه تجربی خود با عنوان «تأثیر آموزش تلفیقی بر میزان یادگیری دانش آموزان در درس علوم» دریافت که آموزش به روش یادگیری تلفیقی باعث پیشرفت دانش آموزان در درس علوم گردید.

(Pakizeh, 2015) در پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر شیوه آموزش تلفیقی هنر بر خلاقیت و یادگیری دانش آموزان پسر سال اول دبستان» که با روش پژوهشی تجربی انجام داد. نتایج پژوهش نشان داد که آموزش به روش تلفیق هنر در مقایسه با روش سنتی، منجر به افزایش سیالی، بسط و اصالت و انعطاف‌پذیری دانش آموزان شد. ولی تأثیر معناداری بر یادگیری دانش آموزان ندارد.

(Ahmadi & Ruhi, 2014) در پژوهشی نیمه تجربی با عنوان «بررسی تمایز یادگیری تلفیقی با یادگیری الکترونیکی و یادگیری سنتی در آموزش ریاضی» دریافتند که آموزش تلفیقی نسبت به دو شیوه سنتی و الکترونیکی بر یادگیری ریاضی دانش آموزان مؤثرتر بوده است.

با مرور پیشینه تحقیقات صورت گرفته، مشاهده می‌شود که به‌طور خاص پژوهشی در رابطه با برنامه درسی تلفیقی الگوهای تدریس بدیعه پردازی، پیش سازمان دهنده‌ها، بارش مغزی، دریافت مفهوم، تفکر استقرایی در محتوای هر درس از ادبیات فارسی با تلفیق الگوی تدریس آموزش غیرحضور E5 به‌صورت بر خط ارائه نشده است. با توجه به اینکه از اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش کشور، ارتقای کیفیت آموزشی و محیط یادگیری در

جهت تدوین برنامه درسی نظام آموزشی و کاهش تمرکز در برنامه درسی سنتی است؛ بنابراین، برای آموزش دروسی مانند ادبیات فارسی، ابتدا باید با یک روش تدریس مناسب و هدفمند، محیطی هیجان‌انگیز فراهم گردد تا دانش آموزان دائماً با چالش‌های فکری جهت بروز استعدادهای بالقوه و شکوفایی خلاقیت‌های پنهان، مواجه شوند و بر اساس انطباق فرایند یاددهی-یادگیری و نتایج حاصل از آن، ضمن معرفی روش تدریس نوین با طراحی آموزشی کاربردی، الگوی پایداری را جهت گرایش معلمان ابتدایی در به‌کارگیری و اجرای مؤثر آن در دروس مختلف فراهم می‌سازد.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف جزء پژوهش‌های کاربردی و از لحاظ روش از نوع طرح نیمه آزمایشی پیش‌آزمون پس‌آزمون با گروه کنترل است. جامعه آماری شامل ۱۰۱۲ نفر از دانش آموزان دختر پایه سوم ابتدایی مدارس غیردولتی شهر سیرجان در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بودند. نمونه آماری این پژوهش شامل ۲۰ دانش‌آموز از پایه سوم می‌باشند که به صورت نمونه تصادفی و برابر انتخاب شدند و به دو گروه ۱۰ نفره در گروه آزمایش و کنترل تقسیم شدند. جلسات آموزش تلفیقی، در طی ۱۰ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای برای افراد گروه آزمایش انجام شد و گروه کنترل مداخله‌ای دریافت نکردند. کل جلسات در طول سال تحصیلی به مدت ۲ ماه و ۱۵ روز، (معادل ۱۰ هفته) تا نیمه اول آذرماه، مدت زمان بازدهی ۵۰ روز (۲۵ دی، زمان ارزشیابی توصیفی- عملکردی) صورت گرفت. در پیش‌آزمون و پس‌آزمون، هر دو گروه به ابزار پژوهش، پرسش‌نامه خلاقیت عابدی (۱۳۷۲) پاسخ دادند یافته‌های جمع‌آوری شده با استفاده از آزمون تی گروه‌های همبسته و آزمون‌های تحلیل کوواریانس شامل آنکووا (ANCOVA) و مانکووا (MANCOVA) انجام شد. در نرم‌افزار spss تجزیه و تحلیل شدند. در این پژوهش جهت گردآوری اطلاعات در زمینه مبانی نظری و ادبیات تحقیق و همچنین پیشینه موضوع تحقیق، از منابع کتابخانه‌ای مانند مقالات فارسی و لاتین، تحقیقات مشابه و از

شبکه جهانی اینترنت منابع الکترونیک موجود استفاده شده است. و برای جمع آوری داده‌های موردنیاز برای تأیید یا رد فرضیه‌های پژوهش از روش نیمه تجربی استفاده شد (Davoodi & Ashtari, 2016).

در ابتدای پژوهش، موافقت کتبی از والدین گرفته شد. وضعیت سلامتی آزمودنی‌ها با دستگاه تب‌سنج طبی غیر تماسی مورد تأیید پزشک مدرسه قرار گرفت. سپس به منظور کنترل متغیرهای مداخله‌گر (شیوه تدریس، انگیزه و تجربه تدریس معلم)، برای هر دو گروه گواه و آزمایش، یک معلم مشترک در نظر گرفته شد. همچنین شرط شرکت در گروه‌ها عدم غیبت در کلاس‌ها، عدم شرکت در کلاس‌های آنلاین در خارج از مدرسه بود. مرحله اول در اجرای پژوهش حاضر، تشکیل جلسات آموزشی توجیهی برای معلم (یک معلم متخصص و باتجربه در مقطع ابتدایی) درباره روش تلفیقی، شیوه و تدوین طرح درس تلفیقی و اجرای این روش در طی ۳ ماه تابستان ۱۳۹۹ بود. در مرحله دوم، طرح درس ۱۰ هفته‌ای با توجه به محتوای مصوب آموزش و پرورش در تلفیق الگوهای تدریس و تلفیق آن با فناوری اطلاعات طراحی گردید و مطابق با بودجه‌بندی کتاب و میزان ساعت تعیین شده هر درس، طرح درس روزانه نیز تهیه شد. محتوای آموزشی دروس منتخب بر طبق مصوبه آموزش و پرورش در پایه سوم لحاظ گردید. در طرح درس تلفیقی گروه آزمایش، فعالیت‌های خلاقانه هدفمند و چالش‌برانگیز تحت نظارت معلم طراحی گردید. در مرحله سوم، از نظرات تخصصی چند تن از معلمان با سابقه و باتجربه که در حوزه عمومی تلفیق و خلاقیت سابقه فعالیت آموزشی و پژوهشی داشتند، استفاده شد و اصلاحات تکمیلی انجام گردید. در مرحله چهارم، جهت همگن‌سازی گروه‌ها (کنترل متغیر مداخله‌گر بهره‌هوشی)، از تک‌تک دانش‌آموزان آزمون هوش استاندارد گرفته شد. در مرحله پنجم، آزمودنی‌ها بر اساس نتایج بهره‌هوشی به دو گروه مساوی و همگن ۱۰ نفره تقسیم شدند. در مرحله ششم، اجرای پیش‌آزمون از هر دو گروه جهت تفاوت‌سنجش انجام گرفت (ابتدا ۴ مؤلفه خلاقیت با پرسشنامه خلاقیت عابدی در دو گروه آزمایش و کنترل به‌عنوان پیش‌آزمون گرفته شد). مرحله هفتم، طرح درس

روزانه برای گروه سنتی و تلفیقی اجرا شد؛ و در مرحله هشتم، در پایان دوره آموزشی از هر دو گروه پس آزمون با استفاده از پرسشنامه خلاقیت عابدی گرفته شد. به دلیل عدم وجود آزمون‌های استاندارد در آموزش و پرورش، به منظور ارزیابی میزان یادگیری درس فارسی با توجه به مفاد کتاب ارزشیابی توصیفی عملکردی مقطع ابتدایی و چک‌لیست‌های موجود در کتاب راهنمای آموزش درس فارسی از آزمون مداد کاغذی معلم ساخته برای هر دو گروه آزمایش و کنترل نیز استفاده شد. به منظور تأیید روایی آزمون معلم ساخته، از معلمان باتجربه درس فارسی پایه سوم ابتدایی و متخصصین حوزه تلفیق نظرخواهی شد و اصلاحات در نسخه نهایی اعمال گردید.

جلسات آموزش تلفیقی، در طی ۱۰ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای برای افراد گروه آزمایش انجام شد و گروه کنترل مداخله‌ای دریافت نکردند. جداول ۱ زمان‌بندی اجرا شده تدریس تلفیقی در طول یک‌ترم، که شامل آماده‌سازی کلاس و جمع‌بندی پایان وقت می‌باشد را نشان می‌دهد. کل جلسات در طول سال تحصیلی به مدت ۲ ماه و ۱۵ روز، برگزار شد. مدت زمان بازدهی ۵۰ روز صورت گرفت.

جدول ۱. زمان بندی اجرا شده تدریس تلفیقی

جلسه ششم (نشانه های جمع)		جلسه اول (آموزش)	
۲۰ دقیقه	۱- فعالیت های نوشتاری	۳۰ دقیقه	۱- تدریس درس
۲۵ دقیقه	۲- تمرین خواندن	۱۵ دقیقه	۲- درست و نادرست و درک مطلب
جلسه هفتم (تمرین خواندن)		جلسه دوم (درک مطلب)	
۲۵ دقیقه	۱- نمایش	۲۰ دقیقه	۱- واژه آموزی
۲۰ دقیقه	۲- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه	۲- تمرین خوانداری
جلسه هشتم (تمرین خواندن، تأکید بر لحن، آوا و آهنگ)		جلسه سوم (آموزش)	
۴۵ دقیقه	۱- فعالیت های نوشتاری	۳۰ دقیقه	۱- تدریس درس
جلسه نهم (هنر و سرگرمی)		۱۵ دقیقه	۲- درست و نادرست و درک مطلب
۲۵ دقیقه	۱- فعالیت های نوشتاری	جلسه چهارم (تمرین خواندن)	
۲۰ دقیقه	۲- مرور آموخته ها	۲۵ دقیقه	۱- فعالیت های نوشتاری
جلسه دهم (ارزشیابی از فعالیت های درس)		۲۰ دقیقه	۲- نگاه کن و بگو
۲۰ دقیقه	۱- ارزشیابی مهارت های خواندن	جلسه پنجم (نگاه کن و بگو)	
۲۵ دقیقه	۲- املا	۲۵ دقیقه	۱- املا
		۲۰ دقیقه	۲- بیاموز و بگو

برنامه درسی تلفیقی در گروه آزمایش شامل الگوهای تدریس بدیعه پردازی، پیش سازمان دهنده ها، بارش مغزی، دریافت مفهوم، تفکر استقرایی در محتوای هر درس از ادبیات فارسی با تلفیق الگوی تدریس آموزش غیرحضوری E5 به صورت بر خط است. در جدول ۲. مواد و ابزار کمک آموزشی مورد نیاز الگوهای تلفیقی در ۵ درس نمایش داده شده است. در شکل ۲ مدل مفهومی پژوهش با توجه به موضوع مورد نظر و بررسی مبانی نظری و پیشینه تحقیق ارائه شده است تا به درک بهتر روابط بین متغیرها کمک نماید.

برای تحلیل داده ها از دو قسمت آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. بخش آمار توصیفی به توصیف داده های مربوط به نمونه می پردازد که در این میان از شاخص های

مرکزی (میانه، نما و میانگین) و شاخص‌های پراکندگی (انحراف استاندارد و واریانس) استفاده شد. در بخش استنباطی، برای تجزیه و تحلیل فرضیات پژوهش از آزمون T برای گروه‌های پیوسته و آزمون T گروه‌های مستقل برای بررسی فرضیه‌ها استفاده شد و با تحلیل کواریانس تک متغیره اثر پیش‌آزمون بر روی پس‌آزمون را بررسی شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS استفاده شد.

جدول ۲. مواد و ابزار کمک آموزشی مورد نیاز تدریس تلفیقی

عنوان درس	روش تدریس پیشنهادی (آموزش تلفیقی)	شگردهای آموزش املا	ارزشیابی کیفی توصیفی	روش‌های خواندن	نوع لحن
درس اول محله ما	الگوی بدیعه پردازی ۱- توصیف شرایط موجود ۲- قیاس مستقیم ۳- قیاس شخصی ۴- تعارض فشرده ۵- قیاس مجدد مستقیم	۱- املا به صورت شفاهی - گروهی پای تخته و بازگویی کلمات هم‌خانواده، مترادف، متضاد و یا به صورت جمله ۲- املائی خوشه‌ای	فعالیت یادگیری (تکلیف) ساخت ماکت و نمایشگاه	دکلمه خوانی	روایی
درس دوم زنگ ورزش	الگوی پیش سازمانده‌ها ۱- ارائه مفاهیم کلی ۲- مفاهیم درس ۳- تحکیم و تثبیت مطالب	املائی کلمه‌ای (پای تخته‌ای) دانش آموز به دانش آموز	پرسیدن	-	داستانی روایی
درس سوم آسمان آبی	الگوی بارش مغزی	املائی تقریری با متن ترکیبی	مهارت سنجی و استفاده از ابزار (واژه آموزی آزمون)	جمله خوانی	روایی خبری
درس چهارم آواز گنجشک‌ها	الگوی دریافت مفهوم ۱- شناسایی مفهوم ۲- آزمون دریافت مفهوم ۳- تحلیل راهبردهای تفکر	۱- املا از حفظ ۲- املائی رنگی	بیان شفاهی آموخته‌ها	همخوانی (زمزمه یا بلند خوانی)	روایی
درس پنجم برزگر و بلدرچین	الگوی تفکر استقرایی ۱- تکوین مفهوم	املائی طبقه بند طراحی جدول و تفکیک کلمات	تهیه چک‌لیست (فهرست واریسی)	گروه خوانی	روایی

(عبارت
خوانی)۲- تفسیر مطالب
۳- کاربرد

ابزار سنجش

برای سنجش بعد شناختی خلاقیت از پرسشنامه سنجش خلاقیت که به آزمون سنجش خلاقیت عابدی (CT) مشهور است که از چهار خرده آزمون سیالی، بسط، ابتکار و انعطاف‌پذیری تشکیل شده است. مجموع نمرات کسب‌شده در هر خرده آزمون، نمایانگر نمره آزمودنی در آن بخش است و مجموع نمرات آزمودنی در چهار خرده آزمون، نمره کلی و خلاقیت او را نشان می‌دهد. سؤال‌های یک تا ۲۲ به سیالی، ۲۳ تا ۳۳ به بسط، ۳۴ تا ۴۹ به ابتکار و ۵۰ تا ۶۰ به انعطاف‌پذیری مربوط است.

روایی محتوایی و آزمون پایایی (آلفای کرونباخ)

آزمون دارای روایی محتوایی است که مورد تأیید متخصصین از جمله استاد راهنما و استاد مشاور قرار گرفت. جهت بررسی پایایی متغیرها و پرسشنامه‌ها از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. ضرایب آلفای کرونباخ برای هر یک از متغیرهای تحقیق به صورت جداگانه در جدول ۳ مشخص شده است.

جدول ۳. میزان پایایی به روش همسازی درونی (آلفای کرونباخ)

متغیرها	آلفای کرونباخ
قابلیت سیالی	۰/۷۷
بسط	۰/۸۵
قابلیت ابتکار	۰/۸۴
قابلیت انعطاف‌پذیری	۰/۸۰
خلاقیت	۰/۸۹

میزان آلفای کرونباخ تمامی متغیرها بیشتر از مقدار معیار $0/7$ است که نشان از این دارد که پایایی تمامی متغیرها و در نتیجه پایایی پرسشنامه تأیید می‌شود. بررسی مقادیر آلفای کرونباخ نشان می‌دهد که میزان پایایی از حداقل $0/77$ برای قابلیت سیالی تا حداکثر $0/89$ برای خلاقیت کل به دست آمده است.

یافته‌های پژوهش

در این بخش یافته‌های توصیفی و استنباطی به دست آمده از پژوهش بیان می‌گردد. جدول ۴ آمار توصیفی خلاقیت و چهار مؤلفه آن را نشان می‌دهد. متغیرها با استفاده از آماره‌های میانگین و انحراف استاندارد توصیف شدند. بررسی تغییرات میانگین مؤلفه‌های خلاقیت نشان می‌دهد که میزان اختلاف میانگین پیش‌آزمون و پس‌آزمون در گروه آموزش تلفیقی بیشتر از گروه تدریس سنتی است و در گروه آموزش تلفیقی افزایش در میانگین تمامی مؤلفه‌های خلاقیت در پس‌آزمون دیده می‌شود.

در بخش استنباطی از آزمون تی گروه‌های همبسته و تحلیل کوواریانس شامل تحلیل کوواریانس تک متغیره (آنکووا) و تحلیل کوواریانس چندمتغیره (مانکووا) استفاده شد و پس از بررسی برقراری مفروضه‌ها، برای مقایسه نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون از آزمون تی زوجی استفاده شد. نتیجه آزمون تی گروه‌های همبسته برای مقایسه نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون به تفکیک دو گروه تدریس سنتی و آموزش تلفیقی در جدول ۵ آمده است.

جدول ۴. میانگین و انحراف استاندارد خلاقیت و مؤلفه‌های آن به تفکیک نوع گروه و مرحله آزمون

متغیر	مرحله	گروه تدریس سنتی		گروه آموزش تلفیقی		اختلاف میانگین
		انحراف میانگین استاندارد	انحراف میانگین استاندارد	انحراف میانگین استاندارد	تدریس سنتی	
سیالی	پیش آزمون	۱۲/۶۱	۳۹/۲۰	۶/۶۹	۰/۱۰	۳/۳۰
	پس آزمون	۱۲/۳۵	۳۹/۳۰	۶/۴۳		
بسط	پیش آزمون	۱/۶۶	۱۵/۹۰	۲/۳۷	-۰/۱۰	۲
	پس آزمون	۲/۰۴	۱۵/۸۰	۲/۷۶		
ابتکار	پیش آزمون	۳/۳۲	۳۱/۹۰	۵/۵۸	۰/۴۰	۳/۳۰
	پس آزمون	۳/۵۴	۳۲/۳۰	۴/۸۱		
انعطاف	پیش آزمون	۱/۴۳	۱۶/۵۰	۲/۲۲	۰/۳۰	۳
	پس آزمون	۱/۸۱	۱۶/۸۰	۳/۱۳		
خلاقیت	پیش آزمون	۱۰/۱۲	۱۰۳/۵۰	۹/۵۶	۰/۷۰	۱۱/۶۰
	پس آزمون	۹/۵۱	۱۰۴/۲۰	۸/۹۳		

جدول ۵ نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری در میانگین خلاقیت و مؤلفه‌های آن در گروه تدریس سنتی مشاهده نشده است و میانگین مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون گروه تدریس سنتی تقریباً برابر است ($p > 0/05$). اما در گروه آموزش تلفیقی میانگین خلاقیت و تمامی مؤلفه‌های آن در مرحله پس‌آزمون نسبت به پیش‌آزمون تغییر معنی‌دار داشته است ($p < 0/05$). نتایج نشان داد در گروه آموزش تلفیقی میانگین خلاقیت و تمامی مؤلفه‌های آن در مرحله پس‌آزمون افزایش معنی‌داری نسبت به پیش‌آزمون داشته است. میانگین خلاقیت در گروه آموزش تلفیقی از ۱۰۴/۸۰ در پیش‌آزمون به ۱۱۶/۴۰ در پس‌آزمون رسیده است و افزایش ۱۱/۶۰ نمره‌ای داشته است. اما در گروه تدریس سنتی میانگین از ۱۰۳/۵۰ در پیش‌آزمون به ۱۰۴/۲۰ در پس‌آزمون رسیده است و فقط به اندازه ۰/۷۰ نمره افزایش داشته است. در جدول ۶ نتایج آزمون آنکوا با هدف بررسی تأثیر آموزش تلفیقی بر خلاقیت آمده است.

جدول ۵. آزمون t همبسته جهت مقایسه میانگین خلاقیت و مؤلفه‌های آن در دو مرحله پیش‌آزمون پس‌آزمون به تفکیک گروه‌ها

گروه	متغیرها	میانگین		اختلاف میانگین‌ها	مقدار t	سطح معنی‌داری
		پیش‌آزمون	پس‌آزمون			
سنتی	قابلیت سیالی	۳۹/۲۰	۳۹/۳۰	۰/۱۰	۰/۴۲۹	۰/۶۸۷
	بسط	۱۵/۹۰	۱۵/۸۰	-۰/۱۰	۰/۲۱۸	۰/۸۳۲
	قابلیت ابتکار	۳۱/۹۰	۳۲/۳۰	۰/۴۰	۰/۶۶۷	۰/۵۲۲
	قابلیت انعطاف‌پذیری	۱۶/۵۰	۱۶/۸۰	۰/۳۰	۰/۳۷۳	۰/۷۱۸
	خلاقیت	۱۰۳/۵۰	۱۰۴/۲۰	۰/۷۰	۰/۴۰۴	۰/۶۹۶
تلفیقی	قابلیت سیالی	۳۹/۹۰	۴۳/۲۰	۳/۳۰	۴/۷۱	۰/۰۰۱
	بسط	۱۶/۶۰	۱۸/۶۰	۲	۶/۷۱	< ۰/۰۰۱
	قابلیت ابتکار	۳۱/۷۰	۳۵	۳/۳۰	۵/۳۶	< ۰/۰۰۱
	قابلیت انعطاف‌پذیری	۱۶/۶۰	۱۹/۶۰	۳	۵/۸۱	< ۰/۰۰۱
	خلاقیت	۱۰۴/۸۰	۱۱۶/۴۰	۱۱/۶۰	۷/۸۱	< ۰/۰۰۱

جدول ۶. نتایج آزمون آنکوا جهت بررسی اثربخشی آموزش تلفیقی بر خلاقیت

متغیر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار F	سطح معنی‌داری	اندازه اثر

جدول ۶ نشان می‌دهد که اثربخشی آموزش تلفیقی بر خلاقیت مورد تأیید قرار می‌گیرد ($p < ۰/۰۵$) و آموزش تلفیقی موجب افزایش معنی‌دار میزان خلاقیت آزمودنی‌ها شده است. شدت اندازه اثر برابر با ۰/۶۲۶ است.

در جدول ۷ نتایج آزمون اثربخشی آموزش تلفیقی بر مؤلفه‌های خلاقیت آمده است. از آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیره یا مانکوا برای بررسی تأثیر مداخله بر مؤلفه‌های خلاقیت

استفاده شد. آزمون چند متغیره لامبدای ویلکز در جدول ۷ نشان می‌دهد که به‌طور کلی مداخله انجام شده مؤثر بوده است و آموزش تلفیقی توانسته است بر مؤلفه‌های خلاقیت اثرگذار باشد ($p < 0/05$). همچنین بررسی مؤلفه‌ها در جدول ۷ نشان می‌دهد تأثیر آموزش تلفیقی بر تمامی چهار مؤلفه خلاقیت شامل قابلیت سیالی، بسط، قابلیت ابتکار و قابلیت انعطاف‌پذیری تأیید شده است ($p < 0/05$). مقایسه اندازه اثر نشان می‌دهد که مداخله آموزش تلفیقی بیشترین تأثیر را بر مؤلفه قابلیت سیالی با اندازه اثر $0/735$ و بر بسط با اندازه اثر $0/462$ داشته است. همچنین تأثیر مداخله آموزش تلفیقی بر رشد قابلیت سیالی تأیید شده است ($p < 0/05$) و اندازه اثر برابر با $0/735$ است. تأثیر مداخله آموزش تلفیقی بر رشد قابلیت ابتکار تأیید شده است ($p < 0/05$) و اندازه اثر برابر با $0/410$ است. تأثیر مداخله آموزش تلفیقی بر رشد قابلیت انعطاف‌پذیری تأیید شده است ($p < 0/05$) و اندازه اثر برابر با $0/264$ است. تأثیر مداخله آموزش تلفیقی بر رشد بسط تأیید شده است ($p < 0/05$) و اندازه اثر برابر با $0/462$ است.

جدول ۷. نتایج آزمون مانکووا جهت بررسی اثربخشی آموزش تلفیقی بر مؤلفه‌های خلاقیت

متغیر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار F	سطح معنی‌داری	اندازه اثر
قابلیت سیالی	۴۳/۷۸	۱	۴۳/۷۸	۳۸/۸۲	$< 0/001$	$0/735$
بسط	۱۹/۳۸	۱	۱۹/۳۸	۱۲/۰۱	$0/004$	$0/462$
قابلیت ابتکار	۲۵/۱۰	۱	۲۵/۱۰	۹/۷۳	$0/008$	$0/410$
قابلیت انعطاف‌پذیری	۱۶/۱۴	۱	۱۶/۱۴	۵/۰۲	$0/042$	$0/264$

Wilks Lambda = $0/174$ و $F = 13/05$ و $p < 0/001$

بحث و نتیجه گیری

هدف از این پژوهش بررسی تأثیر الگوهای آموزش تلفیقی با روش آموزش سنتی بر خلاقیت دانش آموزان بود. نتایج نشان داد که تدریس تلفیقی بر خلاقیت و مؤلفه‌های آن در مقایسه با تدریس سنتی تأثیر معنادار دارد. به‌طور خاص پژوهشی در رابطه با برنامه درسی تلفیقی الگوهای تدریس بدیعه پردازی، پیش سازمان دهنده‌ها، بارش مغزی، دریافت مفهوم، تفکر استقرایی در محتوای هر درس از ادبیات فارسی با تلفیق الگوی تدریس آموزش غیرحضوری E5 به‌صورت بر خط انجام نشده است نتایج این پژوهش همسو با یافته‌های (Kadkhodai & soleimani, .Banihashemi. et al, 2020)(khashi jamalzehi.2021) (Ahmadi.et al, 2018)، (Emadi.et al, 2018)، (Kazemi, 2016)، (۲۰۱۵)، (al, 2014)، (Chamaro, 2006) و (Darras,2019) می‌باشد که در همه آن‌ها تأثیر آموزش الکترونیک و تلفیقی را بر افزایش خلاقیت و یادگیری دانش آموزان نشان می‌دهند.

در تبیین تأثیر روش بدیعه پردازی بر افزایش خلاقیت دانش آموزان می‌توان گفت از آنجاکه این الگوی تدریس با هدف ایجاد نوآوری تدوین شده است؛ داری ویژگی‌هایی است که مستقیم و غیرمستقیم نحوه اندیشیدن و تفکر استعاری را آموزش می‌دهد، یادگیرندگان را برای استفاده از انواع قیاس مستقیم، شخصی و فشرده (متضاد) برمی‌انگیزد که همگی در راستای تقویت مهارت‌های تفکر خلاق و نوآفرینی قرار دارد. با نگاهی دقیق به مفهوم دو عنصر ابتکار و بسط می‌توان دریافت این عملیات ذهنی به‌طور غیرمستقیم همان فعالیت‌هایی است که مبنای تفکر خلاق و مهارت خلاقیت محسوب می‌شود.

پیش سازمانده‌ها به دلیل کمکی که به دانش آموزان در زمینه ساخت دانش و نحوه تشکیل آن در ارتباط با پیام آموزشی مورد تدریس می‌کند. منجر به آگاهی در مورد نحوه یادگیری و تقویت بعد شناختی یادگیری آنان می‌شود. با الگوی بارش مغزی می‌توان به دانش آموزان یاد داد از اندیشه‌های یک‌جانبه دست بردارند و چندبعدی، غیر سنتی و غیر محافظه کارانه فکر کنند؛ به مسائل از دیدگاه‌های جدید و غیرمنتظره بنگرند. الگوهای اجتماعی

تدریس با برخورداری از مزیت هم‌کوشی یا سینرژی تأثیر خود را آغاز کردند. در نتیجه با استفاده از این الگوی داده‌پرداز دانش‌آموز خود و جامعه و اهداف اجتماعی، فردی و آموزشی را به دست می‌آورد. دانش‌آموز با تفکر استقرایی موضوع‌های یادگیری را گردآوری، سازمان‌دهی و کنترل کرده و می‌تواند به هم‌کلاسی‌های خود آموزش دهد. کاربرد الگوی استقرایی در تدریس موجب پیشرفت دانش‌آموزان در درس ادبیات فارسی می‌شود و میزان یادگیری در این روش نسبت به روش معمول سنتی بیشتر است.

محدود بودن نمونه آماری به دانش‌آموزان پایه سوم ابتدایی شهرستان سیرجان، تعمیم‌یافته‌ها را به سایر گروه‌های سنی مانند دانشجویان، با محدودیت مواجه کرده است. درگیر بودن شهر سیرجان با ویروس کرونا محدودیت‌هایی را در جهت برگزاری کلاس‌های آموزشی ایجاد کرده بود که با توجه به نیمه آزمایشی بودن طرح، با محدودیت‌های حضوری و با تقسیم‌بندی حضور دانش‌آموزان در چند نوبت در گروه‌های دونفره جهت رعایت پروتکل‌های بهداشتی در کلاس اجرا شد. با توجه به اینکه نمونه مورد مطالعه در این پژوهش دانش‌آموزان پایه سوم ابتدایی تحصیلی بوده است، پژوهشگران بعدی می‌توانند اثربخشی روش بارش مغزی را بر دانش‌آموزان پایه‌های مختلف سایر دوره‌های تحصیلی و حتی دانشجویان بررسی کنند. مسلم است که نتایج مطالعه حاضر می‌تواند در مطالعات تطبیقی مورد استفاده قرار گیرد. همچنین از آنجا که کودکان درصد قابل توجهی از جمعیت کشورمان را تشکیل می‌دهند، پیشنهاد می‌شود تحقیقات مشابهی در زمینه سایر عوامل مربوط به خلاقیت و تدریس تلفیقی و تلفیق دیگر الگوهای تدریس انجام شود.

Reference

- Adib, Y., Fathi Azar, I., Einipour. (2015). Teachers' perception of the characteristics of effective teaching; A phenomenological study. *Research in curriculum planning*. 12(44), 110-122. (In Persian).
- Afrooz, GhA., Kalantari, F., Nosrati, F. (2006). Investigating the effect of pre-organizers on student learning, *Journal of Psychology and Educational Sciences*. 72(16), 1-16. (In Persian).
- Ahmady, G., & Nakhostin-Ruhi, N. (2014). Investigation of the differentiation of blended learning with electronical learning and traditional learning (face to face) in teaching mathemats. *Journal of school psychology*, 3(2), 7-26.
- Ahmady, Gh, Nakhostin-Ruhi, N. (2014). Investigation of the differentiation of blended learning with electronical learning and traditional learning (face to face) in teaching mathemats, *Journal of psychology and institution*, 3(2), 7-26. doi: 93-3-2-1- (In Persian).
- Amiri, A. (2020). The role of school atmosphere and emotional intelligence in the entrepreneurial self-efficacy of female students in Mashhad vocational schools. *Management and Educational Perspective*, 1(2), 15-36. doi: <http://dx.doi.org/10.22034/jmep.2020.227912.1010>. (In Persian).
- Bahramzadeh, S. (2020). Explaining the relationship between creativity and empowerment of human resources in education in Kashan. *Management and Educational Perspective*, 1(2), 71-86. doi: <https://dx.doi.org/10.22034/jmep.2020.227901.1009>. (In Persian).
- Banihashem, K., Farokhi Tirandaz, S., Shahalizadeh, M., & Mashhadi, M. (2020). The effect of e-learning on students' creativity. *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*, 5(4), 53-61. (In Persian).
- Brahuei Moghadam, NM., Kahrazehi, H. (2020). A Comparative Study of Teaching Methods Used for Teaching Science in the Elementary Schools in Iran and the United Kingdom. *Teacher professional Development*, 5(2), 41-58. (In Persian).
- Chamorro-Premuzic, T. (2006). Creativity versus conscientiousness: Which is a better predictor of student performance?. *Applied Cognitive Psychology: The Official Journal of the Society for Applied Research in Memory and Cognition*, 20(4), 521-531.
- Cloney, D. (2009). The matrix ate my baby. (Educational futures: Rethinking theory and practice. *Educational Philosophy and Theory*, 41(5).
- Darras, B. (2019). Creativity and Creative Communities. *The International Encyclopedia of Art and Design Education*, 1-12.

- Emadi, SR., Vaklifard, AR., Farkhondeh, Y. (2018). The effect of teaching in a conventional and combined way on creativity, motivation and learning of non-Iranian Persian students, *Scientific-Research Quarterly of Al-Zahra University*. 10(2), 110-146. (In Persian).
- Esnaashari, N., FooladChang, M., Daryapour, E. (2017). Effectiveness of creativity training using Lego on self-confidence and problem solving of 4-6 year old children, *Cognitive and Behavioral Sciences Research*, 7(2), 23-38. doi: 10.22108/cbs.2017.86870.0. (In Persian).
- Ganji, H., Pasha Sharifi, H., Mirhashemi, M. (2005). The effect of brainstorming method on increasing students' creativity. *Journal of Education*. 21(1), 112-156. (In Persian).
- HUI, A. N., & HE, M. W. (2021). *5 A Life-Span Developmental Approach to Creativity*. Creativity: An Introduction, 67.
- Kadkhodai, M., Soleimani, A. (2015). Comparison of rhetorical education and lecture method on increasing the creativity of female and male students in the third grade of elementary school in Zarrinshahr, *Research in Curriculum Planning*, 2(12), 119-130. (In Persian).
- Kazempour, I. (2016). The effect of integrated art education in mathematics on learning and creativity, *Journal of Initiative and Creativity in Humanities*, 21(6), 112-114. (In Persian).
- Khoshneshin, Z. (2017). An analytic review on blended learning effects on students achievements in learning science. *Technology of Education Journal (TEJ)*, 12(3), 231-238.
- khashi jamalzehi, E. (2021). The effect of visual teaching method using PowerPoint, video and photo based on educational management model on conceptual learning. *Management and Educational Perspective*, 2(4), 1-16. Doi: <https://dx.doi.org/10.22034/jmep.2021.261432.1044>. (In Persian).
- Malmir, A., Ismaili, AR., Madadi, V.. (2019). Investigating the effect of using educational media on academic achievement and students' creativity, *management on the education of organizations*. 8(1), 185-201. (In Persian).
- Matin Far, N., & Kian, M. (2021). Effectiveness of The Implementation of an Integrated Social Studies Curriculum With art, on the Academic Performance of Students in Social Studies. *Journal of Curriculum Research*, 10(2), 66-83.
- Mehrmohammadi, M., & Abedi, L. (2001). The nature of teaching and its aesthetic dimensions. *Quarterly Journal of Teacher*, 5(3), 45-69. (In Persian).
- Nourabadi, S., Ahmadi, P., Dabiri Esfahani, A., Farasatkah, M. (2014). The necessity and possibility of changing Higher Education Approved Curriculum

- in Iran to integrated curriculum (A case study on educational management domain, undergraduate course), *Instaction and evaluation*, 7 (25), 101-121.
- Pakizeh, A. (2015). An Investigation on the Effectiveness of the Arts Synthetic Training Method on Learning and Creativity of Elementary Male Students.
- poloie, L. (2021). Comparison between learning of students trained by the management model method and students trained in the method of teaching a second language. *Management and Educational Perspective*, 3(1), 31-54. doi: <https://dx.doi.org/10.22034/jmep.2021.276285.1050>. (In Persian)
- Rahmat Zehi, Kh., Fatehi, N. (2018). The Role of Teaching Methods in Fostering the Creativity of Elementary Students, *National Conference on New World Achievements in Education, Psychology, Law, and Socio-Cultural Studies..* 1(1), 1-10. (In Persian).
- Sternberg, R. J. (2012). The assessment of creativity: An investment-based approach. *Creativity research journal*, 24(1), 3-12.
- Wehlburg, C. M. (2010). Integrated general education: A brief look back. *New Directions for Teaching and Learning*, 2010 (121), 3-11.